

דף קח.

עין משפט א.

אור"ח סימן תע פעיף ג.

ג. האיסטניס מתענה בערב פסח א כדי שיאכל המצה לתיאבון.

אור"ח סימן תעא פעיף א

עין לעיל דף קז: עין משפט אות א.ב.ג.

עין משפט ב.

אור"ח סימן תעה פעיף א

א. יטול ידיו ויברך על נט"י ב, ויקח המצות כסדר שהניחם הפרוסה בין שתי השלימות ויחזיקם ג בידו ויברך המוציא ד וגם ברכת על אכילת מצה, ואח"כ יבצע מהשלמה העליונה ומהפרוסה משתיהן ביחד

א. מפסחים דף ק"ח ע"א, מרב ששת, ואם חל ערב פסח בשבת אסור לו להתענות. ועיין בכה"ח אות ל"ה בחל תענית בכורים מוקדם ליום ה' בשבוע דהאיסטניס לא יתענה יומיים דקשה עליו ע"ש.

והרב אורחות יושר בפ' י"א כתב דמה שנהגו להתענות בע"פ גדול הבית וכן האיסטניס, ראוי לבטל המנהג כיון שחולשה ירדה לעולם בזה"ז וכדי שיוכל לסדר ליל הסדר ומצוות התלויות בו. כה"ח אות ל"ו.

ב. אע"פ שנטל ידיו לפני כן כיון שהסיח דעתו חוזר ונוטל בברכה, ואפי" אם בשעת אמירת ההגדה וההלל לא הסיח דעתו משמירת ידיו אעפ"כ צריך לחזור וליטול בלי ברכה, אם לא שהיה בדעתו נטילה הראשונה גם לאכילת המצה, ומ"מ אין נכון הדבר שלא יסיח דעתו מהם. כה"ח אות ג'.

ג. לפי שיש מחלוקת הפוסקים די"א לברך על השלמה המוציא ועל הפרוסה על אכילת מצה, ויש פוסקים להיפך ע"כ אוחז אותם בידו שניהם כדי לצאת ידי חובת כל הדיעות, ודעת האר"י ז"ל כדעת הפוסקים לברך על השלמה המוציא ועל הפרוסה על אכילת מצה וזה ע"פ הסוד. כה"ח אות ה'.

וויחזיקם בידו, היינו שלושתם כדי שיהיה לו לחם משנה ביד, והפרוסה מצד לחם עוני. מ"א ס"ק ב'. ויברך שתי הברכות לפני שישבור אותם. מ"ב אות ב'.

ד. דברכת המוציא היא תדיר, ותדיר קודם, כ"כ הפר"ח. ויכוון בעת האכילה שמקיים מצוות עשה דאורייתא של "בערב תאכלו מצות".

ווכשמברך על אכילת מצה יהיה במחשבתו גם אכילת האפיקומן שיאכל בסוף, כ"כ השל"ה. וה"ה שיש לכוון בברכה על הכורך. וכן בברכת אכילת מרור יכוון על הכורך.

ויטבילם במלח **ה** ויאכלם בהסיבה ביחד **ו** כזית מכל אחד **ז**.
 ואם אינו יכול לאכול כשני זיתים ביחד יאכל המוציא תחלה **ח** ואח"כ
 הכזית של אכילת מצה.

הגה: ואין המנהג לטבול במלח בלילה הראשונה דפת נקי א"צ מלח.

א. ב. יקח אח"כ כזית מרור **ט** וישקענו כולו **י** בחרוסת ולא ישהה אותו
 בתוכו שלא לבטל טעם מרירותו. ומטעם זה צריך לנער החרוסת

ה. כ"כ בס"י קס"ז, ובכף החיים שם באות ל"ז ע"פ דברי האר"י ז"ל כדי למתק הגבורות.
 כה"ח אות י"ב.

ו ולצאת ידי המחמירים שלא לטבול במלח כמו שכותב הרמ"א אח"כ מטעם שיהיה
 נחשב ללחם עני או לאכול המצה בלי שום תערובת כלל, יטביל במלח למתק הגבורות
 ואח"כ ינער המלח ויאכל ויצא ידי שניהם. כה"ח אות י"ג-י"ד.

ו. כדי שלא יהיה הפסק כלל, ואם א"א לו לאכול ביחד אכלן זה אחר זה ולא הוי
 הפסק בדיעבד כיון ששניהם הוי מענין אכילה. מ"ב אות ח' ואות יו"ד. ועיין באו"ח
 סימן קסז סט"ו ובמנחת אשר שם ס"ק ל"ז ובמשנ"ב שם ס"ק פג, ועיין בסימן תפ"ב
 ובהגהה שם מפורש שלא צריך לאכול מהשלם.

ז. משמע דגם פרוסת המוציא צריך כזית, וכ"כ המ"א בס"ק ד'. והגם שברכת המוציא
 בעלמא לא צריכה כזית, כיון דאיכא פלוגתא אם ברכת אכילת מצה על השלמה או על
 הפרוסה ואכילת מצה צריך כזית ע"כ כדי לצאת כל הדיעות יקח כזית מכל אחד, וכ"כ
 הפר"ח לדעת השו"ע והכי נהוג. כה"ח אות י"ז.

ח. וכתב המ"א דלכתחילה יש לבלוע כזית מרוסק בבת אחת, ובדיעבד אפי' אם אוכל
 מעט מעט ובלבד שלא ישהה באכילתו יותר מאכילת פרס. כה"ח אות ח"י.

ח. כל זה לכתחילה, אבל בדיעבד אפי' לא אכל אלא כזית אחד בלבד בין מהשלמה
 בין מהפרוסה בתוך כדי אכילת פרס יצא, ואפי' השיח באמצע האכילת כזית א"צ לחזור
 על הברכות כיון שלא השיח בין הברכה לאכילה. כה"ח אות י"ט.

ט. ואפי' אכל קלח אחד שלם אין זה בריה לצאת בה בפחות מכזית, כיון שאין יוצאין
 בשרשים א"כ הבריה חסרה. כה"ח אות כ'.

ויש לשער שיעור כזית בלי האויר שבין הירק ע"כ יש למעך האויר.

י. וסוד המרור גימטריה מו"ת שהם הדינים הקשים, וצריך ללעוס אותם ולמתקם בשינים
 למתק המרירות שבהם, וע"כ בלע מרור לא יצא עד שילעסנו וימתקם לגבורות, וע"כ
 בלעיסת המרור יכוון למתק הדינים והגבורות. כה"ח אות כ"ב.

י. ואנו לא נוהגים לשוקעו כולו ע"פ שיטת הרי"ף והרמב"ם. כה"ח אות כ"ג.

מעליו. ויברך על אכילת מרור^ב, ואוכלו בלא הסיבה^ל.

א. ג. נוטל אח"כ מצה שלישית ובוצע ממנה וכורכה עם המרור^מ וטובלה בחרוסת^נ.

הגה: וי"א שאין לטובלו וכן ראיתי נוהגין.

א. ד. לפני אכילת הכורך אומר "זכר למקדש כהלל הזקן שהיה כורך ואוכלן בבת אחת לקיים מה שנאמר על מצות ומרורים יאכלוהו", ואוכלן ביחד בהסיבה^פ.

א. ה. כשיברך על אכילת מצה לא יסיח בדבר שאינו מענין הסעודה עד שיאכל כריכה זו^ע, כדי שתעלה ברכת אכילת מצה על מצות הכורך, וכן ברכת על אכילת מרור גם לכריכה זו עם המרור.

עין משפט ג. או"ח סימן תעג סעיף ב

ב. ב. שותה כוס ראשון בהסיבה ואינו מברך אחריו ברכה אחרונה^פ.

כ. א אחרי טיבולו כדי שלא יהיה הפסק. מי ששכח ואכל כורך לפני אכילת מרור יצא, ולא יברך על אכילת מרור, מ"מ יאכל כזית מרור לבד לצאת כל הדעות. כה"ח אות כ"ו.

ל. א שהוא זכר לעבדות, ואם רצה לאוכלו בהסיבה רשאי, ב"י, וכ"כ הברכי יוסף, אבל המ"א בס"ק ו' כתב דאם אכלו בהסיבה יצא משמע דיעבד.

מ. כאן ג"כ צריך כזית מצה וכזית מרור. כה"ח אות ל'.

נ. א וכאן אין צריך לנערה מן החרוסת כמו במרור שמטבלו בחרוסת ששם צריך שלא יתבטל טעם המרור. כה"ח אות ל"ב.

ס. א והרוקח כתב דאכלם בלא הסיבה, וכתב הפר"ח דאם אכלן בלא הסיבה יצא. כה"ח אות ל"ו.

ע. וי"א עד שיאכל האפיקומן, דברכת המצה גם על האפיקומן באה, מ"מ אם שח אינו חוזר ומברך דזה רק חומרא. כה"ח אות ל"ח-ל"ט.

פ. שנפטר בברכת המזון ועוד גם בברכה אחרונה שיברך אחר כוס רביעי. כה"ח אות ל"ד.

אור"ח סימן תעט סעיף א

א. מוזגין לו כוס שלישי ומברך עליו ברכת המזון^ז, ואח"כ מברך בורא פרי הגפן ושותה אותו בהסיבה^ק ואינו מברך אחריו, ולא ישתה יין בינו לבין כוס רביעי^ר.

הגה: ומכוס שלישי עצמו יכול לשתות ממנו כמה פעמים^ש, דהכל נחשב לשתיה אחת, ואפי' הפסיק בנתיים יותר מכדי אכילת פרס, ולא הוי כמוסיף על הכוסות כיון שהיה דעתו עליו בשעת הברכה.

ז. ממשנה פסחים קי"ז, וצריך הכוס שטיפה והדחה, ובליילה הזה יהדר במצוה. ב"ח. ואף אם הוא נקי ע"פ הזוהר צריך שטיפה והדחה. כה"ח אות א'. ואפי' למ"ד דבעלמא ברכת המזון אין טעונה כוס כאן בד' כוסות תיקנו רבנן דרך חירות דכל כוס יעשה בו מצוה. ואפי' אם הוא יחיד מברך על הכוס. מפסחים קי"ז ע"ב. כה"ח אות ב'.

ו. ובענין ברכת חתנים בליל פסח לנוהגים לברך אותה על ב' כוסות אחד לשש ברכות, והשני לברכת הגפן וברכת המזון, וכמו שכתב בשו"ע אבן העזר סי' ס"ב סעיף ט' לסברא הראשונה, וכדי שלא יוסיף על הכוסות כתב בד"מ סי' תע"ג שיברך ברכת המזון על הכוס שלו וז' ברכות על הכוס של החתן עכ"ל. והיינו שש ברכות על כוס החתן מקודם ואח"כ גפן על כוס ברה"מ של בעל הבית, וכמ"ש באבן העזר שם, מ"מ הרב החיד"א בס' חיים שאל ח"א סי' ע"ד אות י"ג כתב דגם לנוהגים לברך ז' ברכות על ב' כוסות, בליל פסח יברך ז' ברכות על כוס ברכת המזון ויברך גפן תחילה ואח"כ שש ברכות חתנים.

ז. ועיין בכה"ח דהעלה דיש לברך גפן לבסוף אחר שיברך שש הברכות, ובמקום שמברכים רק אשר ברא יברך אותה מקודם ואח"כ הגפן לבסוף ודלא כרב החיד"א, מ"מ אם נהגו לברך גפן תחילה יש להם על מי לסמוך ואין משנים המנהג. כה"ח אות ג'.

ח. ואם אין שם מי שיודע לברך השש ברכות רק בעה"ב המברך ברכת המזון יש לו לברך כולם על כוס ברכת המזון, ויאמר השש ברכות קודם ואח"כ גפן. כה"ח אות ד'.

ק. ואם שתה אותו בלא הסיבה עיין בסי' תע"ב סעיף ז', ובכה"ח שם אות מ"ח דהעלה שא"צ לחזור ולשתות בהסיבה.

ר. כדי שלא ישתכר ולא יוכל לומר ההלל, מירושלמי. והמרדכי כתב שנראה כמוסיף על הכוסות והתוס' כתבו הטעם שלא יבטל טעם המצה ולכל הטעמים מים מותר לשתות. וכ"כ הפר"ח.

ש. ועכ"פ צריך לשתות בבת אחת בשתייתו הראשונה מכוס שלישי רוב רביעית. כה"ח אות י'.

מ"מ אם הכוס השלישי גדול הרבה לא ישתה הרבה ממנו כדי שלא ישתכר. מ"ב אות ז'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

א. ב. מצוה לחזור אחר זימון ת.

הגה: הגדול אומר הודו לה' וכו' וכן "אנא ה' הושיעה נא" וכו' והאחרים חוזרים אחריו.

הגה: נהגו שבע"ה מברך א ברכת המזון בזימון בליל פסח, שנאמר "טוב עין הוא יבורך", והוא נקרא טוב עין שאמר כל דכפין ייתי ויכול וכו'.
או"ח סימן תפ סעיף א

א. א. מוזג כוס רביעי ומתחיל "שפוך חמתך" וגומר עליו את ההלל ב, ואינו אומר יהללוך אלא אומרה אחר גמר הלל הגדול, שהם כ"ו פעמים כי לעולם חסדו, ואח"כ אומר נשמת כל חי וישתבח עד ומעולם ועד עולם אתה אל ג, ואז יאמר יהללוך עד מלך מהולל בתשבחות. אח"כ שותה כוס רביעי בהסיבה בלא ברכה תחלה.

הגה: ובסי' תע"ד נתבאר דמנהג אשכנז לברך.

ת. כדי שיהיו ג' בשעת קריאת ההלל. כ"כ הלבוש, וזו מצוה לחזור אחריה וכן להודו שאומרים בהלל, והמ"א בס"ק ב' כתב דכל המצוה היא בשביל הודו שבהלל ולא בשביל הזימון של ברכת המזון. ונשים חייבות בהלל בליל פסח.

א. ואפי' אם יש לו אורח, בעה"ב מברך. כה"ח אות י"ט.

ב. ומתחיל "לא לנו" ואינו מברך על ההלל, גם בחלק שאומר לפני הסעודה, כן הסכמת הפוסקים. ומה שחותמין בברכת יהללוך וכו' אף שאין מברכין תחלה כתבו התוס' בברכות י"ד ע"א לפי שהיא הודאה בעלמא ואפי' שהיא ארוכה קצת תקנו בה חתימה ולא פתיחה כמו באלהי נשמה, ובתוס' פסחים ק"ד ע"ב כתבו הטעם דברכה שאחר פסוקים א"צ פתיחה. כה"ח אות ב'.

ויקרא ההלל בנועם ובקול רם כמו שמוכא בזוהר. שם אות ג'.

גם אבל שלא נהג אבילותו קודם החג אומר את ההלל. כה"ח אות ה'.

ג. וי"א אחרי מעולם ועד עולם אתה אל אומר הלל הגדול ונשמת וחותם מהולל בתשבחות, כ"כ המ"א בס"ק א' ממהרי"ל וכל אחד ומנהגו. שער הציון אות ה'.

ו ואם שכח וחתם בברכת ישתבח יאמר יהללוך אח"כ בלא ברכת החתימה, וה"ה לבני אשכנז שחותמין בישתבח אם שכח וחתם ביהללוך לא יחתום בישתבח. כה"ח אות ח'.

ו ואחרי זה אומר פיוטים כל אחד ומנהגו, וחסידים ואנשי מעשה אומרים שיר השירים. כ"כ השל"ה.

א. ב. מברך אחר כוס ד' על הגפן ועל פרי הגפן ^ז. ואם שתה אותו בלא הסיבה, צריך לשתות אחר בהסיבה ^ח, ומברך לפניו הגפן לפי שהסיח דעתו מלשתות עוד.

הגה: י"א שיש לפתוח הדלת באמירת שפוך חמתך כדי לזכור שהוא ליל שימורים, ובזכות האמונה יבא המשיח וישפוך חמתו על המכחישים בו, וכן נוהגים, ויכול לגמור ההלל אף שלא במקום הסעודה ^י.

עין משפט ד. או"ח סימן תעב סעיף ג

ג. כשמיסב לא יטה על גבו ^ז ולא על פניו ולא על ימינו ^ח, אלא על צד שמאלו.

הגה: גם איטר יד ^ט יטה על שמאלו.

ד. ומכוון לפטור גם כוס השלישי בברכה אחרונה. מ"ב אות ז'.

ה. והרמ"א הכריע בסי' תע"ב סעיף ז' דלדין שאין דרכו של אדם להסב בכל השנה א"כ א"צ לחזור ולשתות בהסיבה. כה"ח אות ט"ו.

ו. ואף שהד' כוסות אינם במקום אחד אין זה מעכב. ומ"מ טוב להחמיר לצאת גם לדעת הראב"ד שמחמיר.

ז. שאין זה דרך חירות, וגם שמא יקדים קנה לושט, מרש"י פסחים ק"ח ע"א.

ח. שהרי בימינו הוא צריך לאכול, ועוד שמא יקדים קנה לושט. מ"א ס"ק ד'.

ט. דכיון שהטעם שמא יקדים אין חילוק בין אם הוא שמאלי או ימיני. כ"י בשם העיטור.
 ׀ מי שיש לו מכה בזרוע שמאל בענין שאינו יכול להסב על צד שמאלי פטור מהסיבה, ולא תיקנו חז"ל היסבה אלא דרך חירות ודרך תענוג ולא דרך צער. כה"ח אות כ"ב.
 ׀ ובדיעבד אם היסב על צד ימינו יצא, לא כן על גבו שצריך לחזור, כ"כ במשב"ז, אמנם מדברי הפר"ח אין חילוק בין על גבו או צד ימין ובשניהם לא יצא גם בדיעבד, ועיין בכה"ח אות מ"ו שכתב דיצא לדינא.

עין משפט ה. או"ח סימן תעב פעיף ד

ה. ד. אשה אינה צריכה הסיבה י' אא"כ היא חשובה ב'.

הגה: וכל הנשים שלנו נקראות חשובות אבל לא נהגו להסב כי סמכו על דברי הראב"ה שכתב דבזה"ז אין להסב ל'.

עין משפט ו.ז. או"ח סימן תעב פעיף ה

ה. ה. בן אצל אביו צריך הסיבה מ', אפי' אם הוא ג"כ רבו מובהק.

ה. ו. תלמיד לפני רבו א"צ הסיבה ב' אפי' אינו רבו מובהק ס', אא"כ יתן לו רבו רשות ע'. ותלמיד חכם מופלג בדורו פ' אע"פ שלא למד ממנו כלום חשיב כרבו וא"צ הסיבה בפניו.

י. וכתב הרשב"ם בפסחים ק"ח ע"א משום אימת בעלה וכפופה לו, ולפ"ז אלמנה וגרושה צריכות הסיבה, אבל בה"ג כתב הטעם משום דלאו דרך ארץ שהאשה תיסב, ולפ"ז אין חילוק בין אלמנה וגרושה לנשואה, והעיקר לדינא אין חילוק בניהם, וכ"כ הפר"ח וברכי יוסף ועוד.

כ. ודאז דרכה להיסב, ב"י, וב"ח. והיום שאין דרך הבעל להקפיד אם מיסבות כולם הוי חשובות. כה"ח אות כ"ו.

ל. שהרי בני חורין אינם מסיבים וא"כ ישיבה רגילה היא דרך חירות, ולא נהגו להסב. וכ"כ הט"ז בס"ק ג' והלבוש, אבל בספר פסח מעובין של הכנה"ג כתב דמנהג בני הספרדים להיסב, וע"כ המחמירה להיסב תבא עליה ברכה וטוב לצאת אליבא דכ"ע. כה"ח אות כ"ח.

ו. ומבני אשכנז יש שנהגו ללבוש הקיטל כליל הסדר כדי שלא תזוח דעתם בשעת עשיית הסדר, ואבל א"צ ללבושו ואם לובש אין מוחזין בידו. מ"ב אות י"ג. ואונן חייב בכל המצוות של ליל הסדר חוץ מן ההגדה שישב וישמע.

מ. וא"צ רשות האב לפי שדרך האב למחול על כבודו לבנו, וכ"כ הפר"ח, אבל הב"ח כתב דראוי שלא יסב אא"כ נתן לו אביו רשות.

נ. לאו דוקא שא"צ הסיבה אלא יש בזה ג"כ איסור, ב"ח ופר"ח. מ"ב אות ט"ו.

ס. היינו מובהק שלמד רוב חכמתו ממנו.

ע. ואין חיוב על הרב לתת לו רשות. ט"ז ס"ק ד'.

פ. וכ"ש אם נחשב לגדול הדור. כה"ח אות ל"ט.

הגה: ודוקא כשאוכלין על שולחן אחד, אבל אם אוכלין בשולחנות נפרדים צריך הסיבה.

עין משפט זז. או"ח סימן תעב סעיף ו

ז. השמש או המלצר צריך הסיבה ז.

עין משפט ט. או"ח סימן תעב סעיף יד

יד. טו. גם הנשים חייבות בארבע כוסות ק ובכל המצוות הנהוגות ר בליל הסדר.

דף קח:

עין משפט ג.ד. או"ח סימן תעב סעיף ט

ט. י. שיעור הכוס רביעית לאחר שימזגנו ש וישתה כולו או רובו ת. ואם

צ. אפי' בפני רבו, רמב"ם פ"ז הלכה ח'.

ק. ויש שגם הן היו באותו הנס, פסחים ק"ח ע"ב. ובמצוות אכילת מצה חייבות מן התורה.

ר. היינו בהגדה ובהלל משום שישתו ד' הכוסות על הסדר, מתוס' סוכה ל"ח ע"א ד"ה מי שהיה, ומצוות ההגדה חייבות מן התורה. כה"ח אות פ"ט.

ש. ויש ואם שתה לא מזוג יצא דין ד' כוסות אבל דין חירות לא יצא, דאין חשיבות אלא במזוג מיהו א"צ לחזור ולשתות, ב"י מהמ"מ.

יש ויע"פ סודן של דברים יין ע"י מזיגה נקרא יין המשמח וע"י המים שהוא חסד ממתק היין שהוא בגבורה בבחינת בינה, ויכוון בג' טיפין של המזיגה כנגד ג' יודין של שם אהי"ה במילוי יודין. כה"ח אות נ"ט.

ת. ויש היינו כולו לכתחילה ובדיעבד די ברובו ומדברי הטור משמע דגם לכתחילה מספיק ברובו שלא כדעת התוס'. כה"ח אות ס'. וישתה רובו היינו רובו של כוס שהוא כמלא לוגמיו שהוא רוב רביעית. כה"ח אות ס"ג.

יש ואפשר דגם בדעת מרן פירושו כולו למצוה מן המובחר אבל גם רובו הוא לכתחלה.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

יש בכוס הרבה רביעיות שותין ממנו בני אדם * כמנין הרביעיות שבו *.

וי"א שצריך לשתות רוב הכוס * אפי' מחזיק כמה רביעיות.

הגה: וצריך לשתות השיעור בלא הפסק גדול * בנתיים.

עין משפט ה. אר"ח סימן תעב סעיף טו

טז. תינוקות שהגיעו לחינוך * מצוה ליתן לכל אחד כוסו לפניו.

הגה: ואין ליקח כוס שפיו צר משום שלא יוכל לשתות רביעית כאחד. ובכוס של ברכת המזון אין לוקחים אותו, ועיין בסי' קפ"ג סעיף ד' ברמ"א,

א. משמע אף לכתחילה יכולים לצאת בזה הרבה בני אדם בכוס אחד. מ"א ס"ק ט'. ולא הוי פגום כמו בסי' רע"א סעיף יו"ד כיון שבתחילת שתייתו של הראשון היה כוס שלם מותר לכתחלה לכולם. כה"ח אות ס"ד.

ב. לאו דוקא אלא כמנין רוב רביעיות שבו, אלא כיון שלכתחילה צריך רביעית לכל אחד נקט כנגד רביעיות שבו. כה"ח אות ס"ה.

ג. וכך היא דעת הב"ח, וסיים דזה בדיעבד אבל לכתחלה צריך לשתות כולו אפי' בכוס גדול. וכ"כ הפר"ח. והעיקר כדעת האומרים דאפי' לכתחילה די בשתיית רוב רביעית אפי' אם הכוס מחזיק כמה רביעיות, אלא שטוב לחוש לסברא הראשונה וליקח כוס קטן ולשתות כולו, וזו גם דעת השו"ע לחוש ל"א לכתחלה, וא"כ גם בכוס גדול יש לשתות לכתחלה כולו או רובו. כה"ח אות ס"ו.

ד. וכתב הב"ח דנראה דאפי' לכתחילה אין למלאות כל הכוס ממש בכוס גדול אלא ימלאנו עד רובו שזה ג"כ נקרא כוס של יין וישתה הכל לכתחלה, ובדיעבד יצא בשתיית הרוב ממנו, אבל המאמר מרדכי כתב על דברי הב"ח דלא מחזור ועכ"פ בכוס של קידוש וברכת המזון צריך למלאותו על גדותיו דכל דבר הטעון כוס צריך שיהיה מלא. כה"ח אות ס"ז.

ה. היינו שלא ישהה מתחלה ועד סוף יותר משיעור שתיית רביעית, כמ"ש בסי' תרי"ב סעיף יו"ד. ואם שהה יותר מאכילת פרס אפי' בדיעבד לא יצא, וצריך לחזור אפי' בכוסות האחרונים. אבל אם שהה יותר מכדי שתיית רביעית בכוסות הראשונים חוזר, ובשני הכוסות האחרונים אינו חוזר משום שנראה כמוסיף.

ו. ולכתחלה ישתה רוב רביעית בפעם אחת. מ"א ס"ק י"א, ופר"ח.

ה. היינו כבן חמש או שש כל אחד לפי חריפותו.

ובכוס של קידוש, עיין בסי' רע"א סעיף י'.

עין משפט ו. או"ח סימן תעב סעיף טז

ז. מצוה לחלק¹ לתינוקות אגוזים וכדומה כדי שיראו שינוי וישאלו.

1. קודם עשיית הסדר, וכדי שלא ישנו וישאלו.